

Gün Gün

DEMOKRAT PARTİ TARİHİ

(22 Temmuz 2007 seçimlerine iktidar partisi AKP, liderini 1950-60 döneminin başbakanı Adnan Menderes ile özdeşleştirerek girmeyi önemli bir seçim kozu olarak belirlemiştir. Bu tercihin temelinde, bizlerin belleği silinerek yeniden formatlanmış, yoğun propaganda altında doğruları ve değer ölçüleri çarpıtılmış bir kitle olmamıza duyulan güven yatmaktadır. Ekli kronolojik Demokrat Parti tarihi o dönemi hiç yaşamamış, yaşayıp da unutmuş olanlar için hazırlanmıştır).

* **7 Ocak 1946** : Demokrat Parti; Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuad Köprülü ve Refik Koraltan tarafından kuruldu.

* **21 Temmuz 1946** : Yapılan ilk çok partili seçimde CHP 396, ancak 16 ilde seçime girebilen DP 62, bağımsızlar ise 7 milletvekili çıkardı.

* **18 Temmuz 1948** : Demokrat Parti'den ayrılan, Kurtuluş Savaşı komutanlarından Mareşal Fevzi Çakmak ve Osman Bölükbaşı Millet Partisi'ni kurdu.

* **14 Mayıs 1950** : Genel seçimlerde halk, CHP'nin 27 yıllık tek parti iktidarına son verdi. Seçimlerin sonucunda; Demokrat Parti %53.3 oy oranı ile TBMM'ye 408 milletvekili soktu. CHP %39.9 oranında oy almasına rağmen 69, MP ise 1 milletvekili ile temsil edildi.

* **22 Mayıs 1950** : Celal Bayar Türkiye Cumhuriyeti'nin üçüncü cumhurbaşkanı oldu. Adnan Menderes başkanlığındaki ilk Demokrat Parti hükümeti kuruldu. Refik Koraltan da Meclis Başkanı olarak göreve başladı.

* **29 Mayıs 1950** : Başbakan Menderes "sadece millete malolmuş inkılâpları saklı tutacağız" dedi. (İrticaya ilk yeşil ışık yakılmış oldu).

* **6 Haziran 1950** : DP hükümeti; Genelkurmay Başkanı, Kuvvet Komutanları ve diğer bazı generalleri görevlerinden aldı.

* **16 Haziran 1950** : Demokrat Parti hükümetinin ikinci önemli icraatı, Arapça ezan okunma yasağını kaldırması oldu. (Türkçe ezan yasaklanmamıştır, yalnızca ezanın Arapça da okunabileceği belirtilmiştir. Ne var ki, bu karar 1932'den beri Türkçe okunan ezanın sonu olmuştur).

* **5 Temmuz 1950** : Radyodan dini program yayın yasağı kaldırıldı

* **7 Temmuz 1950** : Dünya Bankası Türkiye'ye 16 milyon 400 bin dolar kredi açtı.

* **Temmuz 1950** : Kuzey-Güney Kore Savaşı'nda Birleşmiş Milletler bütün ulusları, komünist Kuzey Kore'ye karşı ABD'nin geniş katılımıyla oluşturulacak askeri güce katılmaya çağırdı.

- * **28 Temmuz 1950** : Türk Barışseverler Cemiyeti'nin Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesini protesto amacıyla bildiri dağıtmasına izin verilmedi, Cemiyet başkanı Behice Boran ve genel sekreter Adnan Cemgil tutuklandı.
- * **1 Ağustos 1950** : Türkiye Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı'na (NATO) başvurdu.
- * **16 Eylül 1950** : Türkiye'nin, NATO'ya girme başvurusu reddedildi.
- * **28 Ağustos 1950** : Bir yazarın okul tarih kitaplarından İnönü'nün adını çıkartması tartışmalara yol açtı.
- * **3 Eylül 1950** : Belediye seçimlerinde 600'ü aşkın CHP'li belediyeden 560'ı Demokrat Parti'nin eline geçti.
- * **25 Eylül 1950** : General Tahsin Yazıcı komutasındaki 4500 kişilik bir tabur, tüm masraflar bize ait olmak üzere ve TBMM kararı olmaksızın Kore Savaşı'na gönderildi. (Bu, başta ABD olmak üzere Batı'nın gözünde makbul olabilmek için onlar tarafından en geçerli ihraç malımız kabul edilen Mehmetçik'in uluslar arası düzeyde ilk pazarlanmasıdır).
- * **3 Aralık 1950** : Arap harfleriyle tedrisat yapmak için gizli ya da aleni dersane açanlar hakkında 23 Eylül 1931 gün ve 12073 sayılı kararnamedeki yasaklama kaldırıldı ve böylece kuran kurslarına yeşil ışık yakıldı.
- * **12 Aralık 1950** : Hükümet, CHP Genel Merkez Binası'na el koyarak Hazine'ye maletti.
- * **20 Şubat 1951** : Rus yazarların kitaplarının okul kütüphanelerinden çıkarılmasına karar verildi.
- * **24 Şubat 1951** : Kırşehir'de Atatürk büstü saldırıya uğradı.
- * **12 Mart 1951** : Demokrat Parti Konya İl Kongresi'nde fes, çarşaf ve Arap harflerinin serbest bırakılması istendi.
- * **13 Mart 1951** : Demokrat Parti İzmir Belediye Başkanı Rauf Onursal, CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün Halife Abdülmecit gibi sınır dışı edilmesini istedi.
- * **25 Mart 1951** : Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri, solcu öğretmenlerin tasfiyesinin sürdüğünü açıkladı.
- * **3 Mayıs 1951** : Demokrat Parti Meclis Grubu'nda din eğitiminin genişletilmesi istendi.
- * **4 Mayıs 1951** : Menderes Meclis'te yaptığı konuşmada "Halkevleri, Halk odaları faşist anlayış ve düşüncelerin ürünüdür. Bunlar sosyal yapımız içindeki tümüyle gereksiz, boş, geri ve yabancı unsurlardır" dedi. (Halkevlerinin topluma katkılarının özeti EK-2'dedir).

- * **28 Mayıs 1951** : Menderes Hükümeti, işçi sendikalarının faşist ve komünist sistemlerin bir ögesi olarak kurulduklarını ileri sürdü. Yeni bir sendika yasası hazırlama kararı aldı.
- * **22 Haziran 1950** : İstanbul İnönü Stadı'nın adı Mithatpaşa Stadı olarak değiştirildi.
- * **1 Temmuz 1951** : Atatürk'ün heykel ve büstlerine karşı ülke düzeyinde yaygınlaşmış olan saldırıları kınamak için, yurdun çeşitli yerlerinde protesto mitingleri yapıldı.
- * **25 Temmuz 1951** : Atatürk Kanunu 25 Temmuz 1951'de Meclis'te kabul edildi. Amaç, Atatürk devrimlerini korumak, Atatürk heykel ve anıtlarına saldırıların önüne geçmekti.
- * **1 Ağustos 1951** : Yabancı Sermaye Yatırımlarını Teşvik Kanunu çıktı.
- * **8 Ağustos 1951** : Hükümet, Halkevleri'ne el koydu.
- * **19 Eylül 1951** : Kuzey Atlantik Paktı Konseyi, Türkiye ve Yunanistan'a NATO'ya katılma çağrısı yaptı.
- * **20 Eylül 1951** : Türkiye'nin NATO'ya katılması kabul edildi.
- * **9 Ekim 1951** : Devlet iç borçları 2 milyar 565 milyon liraya yükseldi.
- * **26 Ekim 1951** : İlegal Türkiye Komünist Parti'sine yönelik büyük çapta tutuklamalar yapıldı. Tutuklananlar arasında Zeki Başımar, Mihri Belli, Sevim Tarı gibi tanınmış isimler vardı.
- * **4 Kasım 1951** : İlkokulların ders programlarına din derdi konuldu.
- * **12 Ocak 1952** : ABD yönetimi, Marshall Planı çerçevesinde Türkiye'ye 58 milyon dolarlık askeri yardım yapılmasını onayladı.
- * **15 Ocak 1952** : Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'nin Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı'na (NATO) girişini onayladı.
- * **21 Ocak 1952** : Milli Savunma Bakanlığı, Kore'de 34 subay, 46 astsubay ve 1252 erin şehit olduğunu açıkladı.
- * **18 Şubat 1952** : NATO'ya katılma protokolünü 1951 yılında Londra'da imzalayan Türkiye, 18 Şubat'ta örgüte resmen üye oldu. Bunun neticesi olarak topraklarımıza ABD askeri üsleri kurulmaya başlandı.
- * **5 Haziran 1952** : Lozan Antlaşmasına göre Fener Rum Patrikhanesi'nin başındaki kişinin TC vatandaşı olması gerekir. Bu ilke ilk kez ABD'den uçakla gönderilen Athenagoras'ın Türkiye'ye sokulması ile ihlal edildi. Başbakan Menderes Athenagoras'ı ziyaret etti ve elini öptü.

- * **18 Temmuz 1952** : Türkiye, Cemiyet-i Akvam'a (Birleşmiş Milletler) elli altıncı üye olarak kabul edildi.
- * **8 EKİM 1952** : Balıkesir'e giden CHP lideri İnönü'yü Vali kent dışında karşılayarak, kente girmemesini, girerse olaylar çıkabileceğini ve kendisinin sorumluluk almayacağını belirtti. İnönü gezisinden vazgeçti.
- * **24 Aralık 1952** : "Anayasayı Yaşayan Dile Çevirmek" şeklinde adlandırılan yasa önerisi ile 1945 yılında türkçeleştirilmiş olan anayasa metni, yürürlükten kaldırıldı. 24 Nisan 1924'te kabul edilmiş olan Teşkilat-ı Esasiye Kanunu yeniden uygulamaya kondu, anayasadaki öztürkçe kelimeler ayıklandı. (Örneğin; "bakanlıklar", "vekalet" oldu, Genelkurmay Başkanlığı'nın adı "Erkan-ı Harbiye-yi Umumi Reisliği" şeklinde değiştirildi).
- * **21 Ocak 1953** : Petrollerimizin işletilmesiyle ilgili ilk anlaşma bir ABD şirketiyle yapıldı.
- * **9 Nisan 1953** : Maliye Bakanı Hasan Polatkan, döviz açığının 553 milyon dolar olduğunu açıkladı.
- * **14 Nisan 1953** : Döviz alım-satımı serbest bırakıldı.
- * **17 Nisan 1953** : Ev kiralarına yüzde 100, dükkan kiralarına yüzde 150 zam yapıldı.
- * **30 Mayıs 1953** : Sovyetler Birliği hükümeti Türkiye'ye bir nota verdi. Türkiye'den toprak talebi olmadığını, dostluk ilişkisi kurmak istediklerini bildirdi.
- * **8 Temmuz 1953** : Millet Partisi irticai faaliyet gerekçesiyle kapatıldı, mallarına el kondu.
- * **21 Temmuz 1953** : Profesörlerin politika ile uğraşmalarını yasaklayan kanun kabul edildi.
- * **27 Temmuz 1953** : 2 milyondan fazla insanın öldüğü Kore Savaşı sona erdi.
- * **9 Eylül 1953** : Millet gazetesi başyazarı Nurettin Ardıçoğlu 3 sene 2 ay, yazı işleri müdürü Hüsnü Söylemezoğlu 2 sene 1 ay hapse mahkum oldu.
- * **14 Aralık 1953** : Hükümet, CHP'nin menkul ve gayrı menkullerinin Hazineye devredilmesine yönelik yasayı çıkardı.
- * **Aralık 1953** : CHP'nin Ulus Gazetesi'ne el konuldu.
- * **18 Ocak 1954** : Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu kabul edildi.
- * **27 Ocak 1954** : Millet Partisi yöneticileri birer gün hapis cezasına çarptırıldı.
- * **27 Ocak 1954** : 6234 sayılı yasayla Köy Enstitüleri kapatıldı. (Köy Enstitülerinin yurdumuza katkısına ilişkin özet bilgi EK-3'te sunulmuştur).

- * **24 Şubat 1954** : İstanbul'da sıcaklık -6 dereceye düştü. Tuna Nehri'nden koparak Karadeniz'e ulaşan ve daha sonra İstanbul Boğazı'na inen buzlar Boğazı ve limanı kapladı. Deniz trafiği durdu.
- * **7 Mart 1954** : Petrol işletmeciliğini yabancı sermayeye açan ve Max Ball adlı bir yabancıнын hazırladığı Petrol Yasası Meclis'te kabul edildi.
- * **8 Mart 1954** : Basını sıkı kontrol altına alan ve basın suçlarına yönelik cezaları yükselten Basın Kanunu kabul edildi. Hakaretle suçuyla yargılananlara iddialarını mahkemede ispat hakkı tanınması isteği reddedildi.
- * **14 Mart 1954** : Demokrat Parti'den istifa ederek CHP'ye geçen Adnan Menderes'in yeğeni Özdemir Evliyazade, Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a hakaret ettiği gerekçesiyle tutuklandı.
- * **18 Nisan 1954** : Mersin'de seçim konuşması yapan ana muhalefet lideri İnönü DP'lilerin saldırısı ile engellendi, İnönü alandan zorlukla kaçırılıp kurtarılabildi.
- * **2 Mayıs 1954** : Genel seçimler yapıldı. Oyların %57,6'sını alan Demokrat Parti 503 sandalye kazanırken, %35,4 oy alan CHP sadece 31 milletvekili çıkarabildi.
- * **14 Mayıs 1954** : TBMM ilk toplantısını yaptı.Celal Bayar yeniden cumhurbaşkanı seçildi. Adnan Menderes, kabineyi kurmakla görevlendirildi. Seçimlerden hemen sonra Celal Bayar "İnce demokrasiye paydos" söylemiyle, antidemokratik yasalarla tedbirlerin sürdürüleceğinin altını çiziyordu.
- * **30 Mayıs 1954** : Muhalefet lideri Osman Bölükbaşı'yı seçen Kırşehir, ceza olarak il olmaktan çıkarılıp ilçe yapıldı. Bununla da yetinilmedi ve bölünerek eski ilçelerinden bir kısmı ile Nevşehir ili kuruldu.
- * **14 Haziran 1954** : Seçimlerde CHP'ye oy veren Malatya ceza amacıyla bölünerek Adıyaman ili kuruldu.
- * **21 Haziran 1954** : Demokrat Parti kendi kadrolarını kurmak için devlette tasfiyeye yöneldi.Yeni çıkarılan bir yasayla hükumete, 60 yaşını ya da 25 hizmet yılını doldurmuş yargıç ve profesörleri emekliye ayırma yetkisi verildi.
- * **5 Temmuz 1954** : Memur Tasfiye Yasası, çıktı. Artık; memurlara bir süre için işten el çektirebilecek ya da emekli edilebilecek.
- * **7 Ağustos 1954** : Millet gazetesi sahibi Fuat Arna, bir yazısında Başbakan Adnan Menderes'e hakaret ettiği gerekçesiyle tutuklandı.
- * **18 Ağustos 1954** : Millet gazetesi yazarı Nurettin Ardıçoğlu ile yazı işleri müdürü Hüsnü Söylemezoğlu gazetede çıkan bir yazıdan dolayı 7'şer ay hapis cezasına çarptırıldılar.
- * **21 Ağustos 1954** : Liseler 11 sınıfa indirildi.

- * **28 Ağustos 1954** : Emekli General Sadık Aldoğan tutuklandı. Gerekçe; Millet Gazetesine yazdığı bir yazıda adliyenin manevi kişiliğine hakaret etmek.
- * **23 Eylül 1954** : Yeni Ulus gazetesindeki yazıları nedeniyle Hüseyin Cahit Yalçın, Cemal Sağlam, İbrahim Cüceoğlu hapis, Nihat Erim para cezasına çarptırıldı.
- * **1 Aralık 1954** : Demokrat Parti'ye muhalif Yeni Ulus Gazetesi'nin yazarlarından Hüseyin Cahit Yalçın, "Hükümetin manevi şahsiyetini tahkir ettiği" gerekçesiyle 26 ay hapse mahkum edildi ve 79 yaşında hapse girdi.
- * **1 Nisan 1955** : Kıbrıs'da EOKA terör örgütü faaliyetlerine başladı.
- * **8 Nisan 1955** : İstanbul'da hane başına 100 gram kahve dağıtımına başlandı. Kahve alanlar, muhtarların hazırladığı listeleri imzaladı.
- * **14 Mayıs 1955** : Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkeler yeni bir askeri ittifak içeren Varşova Paktı'nı imzaladılar.
- * **20 Mayıs 1955** : Akis dergisi yazı işleri müdürü Cüneyt Arcayürek tutuklandı.
- * **9 Haziran 1955** : Türk bayrağını yırtmaktan sanık 4 Amerikalı beraat etti.
- * **10 Haziran 1955** : İstanbul Hilton Oteli açıldı. 2,5 yılda biten otelde 300 oda, 500 yatak bulunuyor.
- * **23 Haziran 1955** : Hükümete muhalif Akis Dergisi'nin yazı işleri müdürü Cüneyt Arcayürek "Hükümetin nüfuzunu kırarak neşriyat yapması ve bu suçu işlemekte devam etmesi ihtimalinin bulunması" gerekçesiyle 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.
- * **20 Temmuz 1955** : Polis CHP İsparta İl Kongresini dağıttı. Genel Sekreter Kasım Gülek kürsüden indirildi.
- * **Ağustos 1955** : Karadeniz gezisine çıkmış olan CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek, Sinop'ta tutuklanarak İstanbul'a getirildi ve bir gün hapiste kaldı. (Ertesi yıl benzer bir geziye kalkışması ve Rize'de dükkân sahiplerinin elini sıkması, gösteri yürüyüşü sayılarak 6 ay hapse mahkûm olacaktır).
- * **5 Eylül 1955** : (Daha sonraki yıllarda Demokrat Parti'nin bir tertibi olduğu ortaya çıkacak olduğu üzere) İstanbul Ekspres Gazetesi'nde Atatürk'ün Selanik'deki evine bomba atıldığı haberi yayınlandı.
- * **6 Eylül 1955** : Atatürk'ün evine bomba atıldığı haberi üzerine, "Kıbrıs Türktür" cemiyetinin İstanbul Taksim Meydanı'nda düzenlediği açık hava toplantısı, 6-7 Eylül olaylarını başlattı. Çok önceden planlanan gösteriler, kısa zamanda Rum vatandaşların işyeri ve evlerine yönelik yağmaya dönüştü. İstanbul, Ankara, İzmir'de sıkıyönetim ilan edildi.

- * **7 Eylül 1955** : Olaylar diğer kentlere de sıçradı TBMM olağanüstü toplandı.
Hükümet kendi tertibi olan olayları muhaliflerinin üzerine yıkmak, bir taşta iki kuş vurarak onlardan da kurtulmak amacıyla yeni bir planı uygulamaya koydu. Emniyet Amirlikleri'nce komünist olarak bilinen 48 kişi, tahrik ve tahrip suçlamasıyla tutuklanıp Harbiye'ye getirildi. İdam talebiyle yargılanması öngörülen bu kişiler arasında Aziz Nesin, Kemal Tahir, Dr. Can Boratav, Asım Besirci, Hasan İzzettin Dinamo da bulunuyordu.
- * **9 Eylül 1955** : İstanbul'da 3, Ankara ve İzmir'de birer askeri mahkeme kuruldu.
- * **10 Eylül 1955** : İçişleri Bakanı Namık Gedik ile İstanbul Emniyet Müdürü Alaaddin Eriş görevlerinden istifa etti.
- * **12 Eylül 1955** : TBMM sıkıyönetimi 6 ay uzattı.
- * **16 Eylül 1955** : İzmir'de Sabah Postası gazetesi kapatıldı, gazete sorumlu yazı işleri müdürü ve başyazarı Orhan Rahmi Gökçe tutuklandı.
- * **19 Eylül 1955** : Muhalif yayınlarından dolayı Ankara'da Ulus Gazetesi süresiz, İstanbul'da ise Hergün, Hürriyet ve Tercüman gazeteleri 15 gün süreyle kapatıldı.
- * **15 Ekim 1955** : Demokrat Parti'de muhalefet yaptığı gerekçesiyle 9 milletvekili partiden ihrac edildi. Onları destekleyen 10 milletvekili de kendi isteği ile partiden ayrıldı. "Onbirler Hareketi" diye anılan bu milletvekilleri, bakanlar hakkındaki iddialarda, "ispat hakkını yasaklayan kanunun" kaldırılmasını sağlayacak bir fıkranın anayasaya eklenmesini istiyorlardı. (Gençler mantıkları almayacağı için konuyu anlamakta zorlanabilirler. Siyasiler hakkında bir iddia ileri sürenler hakaret suçuyla yargılanıp mahkum olmaktaydılar. Yargılanan kişiye iddiasını ispat hakkı tanınmamaktaydı. Reddedilen, bu hakkın tanınması isteği idi).
- * **24 Ekim 1955** : (Nazlı Ilıcak ile Ömer Çavuşoğlu'nun babası olan) Bayındırlık Bakanı Muammer Çavuşoğlu, 6/7 Eylül olaylarında uğradıkları kayıplar dolayısıyla, İzmir'deki Yunan Konsolosluğu'na, (suçluluk psikoza içerisindeki hükümet adına resmi özür yerine geçmek üzere) Yunan Bayrağı çekti ve uluslararası düzeyde özel bir yalalaklık örneği verdi..
- * **17 Aralık 1955** : Ankara ve İzmir'de sıkıyönetim kaldırıldı.
- * **20 Aralık 1955** : Demokrat Parti'den ayrılan 19 milletvekili, Hürriyet Partisi'ni kurdular.
- * **5 Şubat 1956** : Meriç ve Tunca nehirleri dondu; Yeşilköy ve Mecidiyeköy'e kurtlar indi ve İstanbul halkı ekmeksiz kaldı.
- * **8 Şubat 1956** : Ekonomik sıkıntılar nedeniyle gazetelerin sayfaları 6'ya indirildi.

- * **2 Mart 1956** : Cumhurbaşkanına hakaretten sanık Ulus gazetesi yazarı Şinasi Nahit Berker 1 yıl hapse mahkum oldu
- * **8 Nisan 1956** : Başbakan Adnan Menderes , muhalefeti, "Siyasi sapıklık, sahte ihtilalcilik, inkarcılık, adi ve alçak iftiracılık, sahte hürriyetçilik ve tedhişçilik"le suçladı.
- * **29 Nisan 1956** : Ankara'da gazeteciler Oktay Ekşi, Hikmet Tanılkan, Altan Öymen, Aydın Köker ve Seyfettin Turhan götürüldükleri Çankaya Karakolunda hakarete uğradılar.
- * **1 Mayıs 1956** : 6-7 Eylül olaylarında zarar gören kiliselere 10 milyon lira avans verildi.
- * **31 Mayıs 1956** : CHP Genel Başkanı İsmet İnönü, "Adım adım mutlakiyete gidiyoruz " dedi.
- * **7 Haziran 1956** : Demokrat Parti hükümetinin hazırladığı yeni Basın Kanunu Mecliste kabul edildi. Hürriyet Partisi adına konuşan Turan Güneş, "Bu kanunla, değil basın özgürlüğü, basın bile kalmayacak" dedi.
- * **9 Haziran 1956** : Basına baskılar sürüyor; Halk gazetesi toplatıldı.
- * **14 Haziran 1956** : CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek, TBMM'nin manevi şahsına hakaret ettiği gerekçesiyle 1 yıl hapse ve 4 ay Bursa'da ikamete mahkum oldu.
- * **15 Haziran 1956** : En etkili muhalif yayınlardan haftalık Akis dergisi toplatıldı.
- * **27 Haziran 1956** : Toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanunu görüşmelerinde, İnönü: "Aramızdaki farkı bilelim. Biz mutlakiyetten bugüne geldik, siz bugünden mutlakiyete gidiyorsunuz." dedi. Muhalefet topluca salonu terk etti. Tasarı DP'lilerin oylarıyla yasalaştı.
- * **22 Temmuz 1956** : Akis dergisinin yine toplatıldı.
- * **30 Temmuz 1956** : Ordu, Giresun ve Trabzon'da Cumhuriyet Halk Partililerin siyasi toplantı yapmalarına izin verilmedi.
- * **4 Ağustos 1956** : Ulus gazetesi toplatıldı.
- * **13 Ağustos 1956** : Bakanlar Kurulunca ortaokullarda din dersi okutulmasına karar verildi.
- * **14 Eylül 1956** : Akis dergisi toplatıldı.
- * **28 Eylül 1956** : Maliye, İstanbul'da hazineye ait 10 bin arsa ve 500 binayı satışa çıkardı.

- * **11 Şubat 1957** : CHP Genel Başkanı İnönü'nün damadı ve Akis Dergisi başyazarı Metin Toker tutuklanarak cezaevine girdi.
- * **14 Şubat 1957** : Başbakan Menderes, Ankara'da Kocatepe camii'nin yapımı için cami yaptırma derneği'ne 100.000 TL bağış yaptı.
- * **11 Nisan 1957** : Halk gazetesi sahibi Ratip Tahir Burak, bir karikatürü nedeniyle tutuklandı.
- * **17 Nisan 1957** : Atatürk Orman Çiftliğinden arazi satılabilmesine olanak tanıyan kanun kabul edildi. (Atatürk'ün elleriyle oluşturduğu ve Türk halkına armağan olarak bıraktığı bu çiftliğin bugün yarıyarıya yağmalanmış olmasına yol açan süreç de böylece başlamış oldu).
- * **6 Mayıs 1957** : İstanbul, Ankara, Eskişehir, Adana ve Bursa'da işçi sendikaları kapatıldı.
- * **11 Mayıs 1957** : Zaman Gazetesi'nden Nusret Safa Coşkun ve Rifat Ekinci birer yıl hapse mahkum oldular.
- * **19 Mayıs 1957** : Kayseri'de halka yaptığı açıklamada Menderes, DP'nin iktidarda olduğu yedi yıl içinde yeni 15.000 cami inşa edildiğini ve başta Süleymaniye olmak üzere 86 caminin onarıldığını belirterek öğündü.
- * **27 Mayıs 1957** : Demokrat İzmir gazetesi 1 ay süreyle kapatıldı.
- * **31 Mayıs 1957** : Bakırköy Derbi Lastik Fabrikası hammadde yokluğundan kapandı, 720 işçi işsiz kaldı.
- * **1 Temmuz 1957** : 30 Haziran 1954 tarihinde ilçe yapılan Kırşehir yeniden İl yapıldı.
- * **2 Temmuz 1957** : CMP Genel Başkanı ve Kırşehir milletvekili Osman Bölükbaşı tutuklandı.
- * **6 Temmuz 1957** : Hükümet, İstanbul Gazeteciler Sendikası'nı bir süre için kapattı.
- * **20 Ekim 1957** : DP'nin din istismarı hızlanıyor. Menderes Adana'da yaptığı seçim konuşmasında " İstanbul'u ikinci bir Mekke, Eyüp Sultan Camiini de ikinci bir kâbe yapacağız" dedi.
- * **27 Ekim 1957** : Genel Seçimler yapıldı. Oyların % 47,9'unu alan DP 419, % 41,1'ini alan CHP: 173, % 7,1'ini alan CMP (Cumhuriyetçi Millet Partisi) 4, % 3,8'ini alan HP (Hürriyet Partisi) 2 ve bağımsızlar 2 milletvekili çıkardı.
- * **27 Ekim 1957** : '57 seçimleri 1946 seçimleri ile birlikte tarihimizin en şaibeli seçimleridir. İktidarın tertip, baskı ve sandık hileleri tepkilere, kan akmasına neden olmuştur. En vahim olaylar Gaziantep'te yaşanmış, seçimi ilkönce CHP'nin kazandığı ilan edilmiş, sonra bu karar değiştirilmiştir.

Bu olayın yarattığı tepkiler iki gün sonra CHP'lilerin Cumhuriyet Bayramı kutlama alanına sokulmaması nedeniyle doruğa çıkmış, ayaklanmaya dönüşmüştür. Olayları yatıştırmak amacıyla askerî uçaklara kent üzerinde alçak uçuş yaptırmak dahil her yöntemi kullanmak gerekmiştir. Aralarında Ali İhsan Göğüş ve Cemil Sait Barlas gibi önde gelenlerin de bulunduğu CHP'liler tutuklandılar ve 5,5 ay hapiste kaldılar.

* **29 Ekim 1957** : Gaziantep olayları ile seçim günü Mersin'de bir CHP'linin öldürülmesi olayına yayın yasağı konuldu.

* **1 Kasım 1957** : Yeni meclisin toplanacağı bugün halkın tepkisinden çekinen iktidar başta meclisin çevresini tanklarla çevirmek dahil kentin tüm önemli noktalarına askerî birlikler yerleştirdi.

* **1 Kasım 1957** : TBMM, 11. Dönem çalışmalarına başladı. İstanbul Milletvekili Celal Bayar 413 oyla, 3. defa Cumhurbaşkanlığına seçildi. Kabinayı kurmakla Adnan Menderes görevlendirildi.

* **28 Kasım 1957** : Hürriyet Partisi fesih kararı aldı. CHP ile güç birliğine karar verildi.

* **27 Aralık 1957** : Basının TBMM çalışmalarına ilişkin haberlerini kısıtlamak üzere Meclis iç tüzüğünde yapılan değişiklikleri eleştiren Anayasa Profesörü Hüseyin Nail Kubalı, hükümet tarafından İstanbul Üniversitesi'ndeki görevinden uzaklaştırıldı.

* **28 Ocak 1958** : Kıbrıs'ta Türklere yönelik şiddet olayları meydana geldi. İngiliz askeri Türklere karşı ilk defa silah kullandı.

* **Mart 1958** : Demokrat Parti örgütlerinin ramazan ayı boyunca camilerde düzenlediği mevlitlerin propaganda amacıyla devlet radyosundan naklen yayını uygulaması başlatıldı.

* **9 Nisan 1958** : CHP'nin yayın organı olan Ulus Gazetesi üçüncü kez bir ay süreyle kapatıldı. Kapatmaya, Ankara Milletvekili Bülent Ecevit'in bir yazısı yol açtı. Gazetenin sorumlu müdürü Ülkü Arman 1 yıl, karikatürcü Halim Büyükbulut da 14 ay hapis cezası aldı.

* **30 Nisan 1958** : Et sıkıntısını gidermek için Yeni Zelanda'dan koyun eti dışalımını yapıldı.

* **6 Mayıs 1958** : Ulus gazetesi yazı işleri müdürü Nihat Subaşı 8 aylık hapis cezasını yatmak üzere cezaevine girdi.

* **7 Mayıs 1958** : Ulus gazetesi yazarı Şinasi Nahit Berker 8 ay yatmak üzere cezaevine girdi

* **8 Mayıs 1958** : Yeni Gün gazetesi yazı işleri müdürü Erdoğan Tokatlı 34 gün yatmak üzere cezaevine girdi.

* **8 Mayıs 1958** : Sıkıyönetim kararlarına uymadığı iddiasıyla Milliyet gazetesi 15 gün süreyle kapatıldı.

- * **9 Mayıs 1958** : Yeni Gün gazetesi ve Akis dergisi birer ay kapatıldı. Yazı işleri müdürleri Altan Öymen 10 ay, Tarık Holulu 16 ay hapis cezasına çarptırıldı.
- * **14 Mayıs 1958** : Akis Dergisi sorumlu müdürü Ziya Ademhan 1 yıl hapse mahkum oldu.
- * **28 Mayıs 1958** : Eskişehir'de Hür Bilek gazetesinin sahibi Abdülkadir Gürol ile yazarı İsmail Aras 1'er yıl hapis cezasına çarptırıldı; gazete 1 ay süreyle kapatıldı..
- * **28 Mayıs 1958** : Akis dergisi yazı işleri müdürü Yusuf Ziya Ademhan 3 yıl, başyazarı Metin Toker 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı; dergi de 3 ay kapatıldı.
- * **28 Mayıs 1958** : Basın suçlularının affı tasarısı, DP'lilerin oyu ile reddedildi.
- * **2 Haziran 1958** : İnönü'nün, İstanbul CHP Merkezi'nde yaptığı basın toplantısındaki demecine yayın yasağı konuldu.
- * **5 Haziran 1958** : Lüleburgaz'da yayımlanmakta olan Özdilek gazetesinin sahibi ve başyazarı Gültekin Arda 9 ay hapis cezasına çarptırıldı.
- * **6 Haziran 1958** : Basına baskılar sürüyor; Ulus gazetesi yazı işleri müdürü Ülkü Arman ile aynı gazetenin yazarı Oktay Verel 1'er yıl, cezaevinde bulunan Şinasi Nahit Berker'le Nihat Subaşı da 4'er ay hapis cezasına çarptırıldı.
- * **25 Haziran 1958** : CHP Ankara Milletvekili Bülent Ecevit'in bir yazısı nedeniyle, Ulus gazetesi yazı işleri müdürü Ülkü Arman 1 yıl hapse mahkum oldu; gazete 1 ay kapatıldı.
- * **12 Temmuz 1958** : Temmuz 1958'de Kıbrıs'ta olaylar tırmanıyor. Beş Kıbrıslı Türk pusuya düşürülerek öldürüldü.
- * **14 Temmuz 1958** : Irak'ta darbe gerçekleşti, Kral Faysal ve Başbakan Nuri Sait Paşa öldürüldüler. (DP yöneticileri bu olaydan çok etkilenmiş, benzer bir olayın Türkiye'de de olabileceği konundaki derin endişeleri ile dengeleri iyice bozulmuştur).
- * **16 Temmuz 1958** : Ortadoğu'daki muhtemel karışıklıklara müdahale etmek amacıyla 11 bin ABD askerinin İncirlik üssüne indirilmesine başlandı.
- * **19 Temmuz 1958** : Nükleer silah taşıyan ABD uçakları İncirlik üssüne indi.
- * **2 Ağustos 1958** : Uluslararası Para Fonu (IMF) baskısıyla, Cumhuriyet tarihinin en yüksek orandaki devaluasyonu yapılarak 1 dolar 2,80 TL'den 9 TL'ye çıkarıldı. Devaluasyon oranı yüzde 221 oldu.
- * **4 Ağustos 1958** : IMF Türkiye'ye 250 milyon dolar kredi verdi.
- * **6 Eylül 1958** : Başbakan Adnan Menderes, "İdam sehpalarında can verenlerden ders alsalar ya..." diyerek muhalefeti tehdit etti.

- * **7 Eylül 1958** : CHP Genel Başkanı İnönü, "Sehpalar kurulursa nasıl işleyeceğini kimse bilemez" diyerek başbakana cevap verdi.
- * **9 Eylül 1958** : İzmir'in Kurtuluş Günü törenlerine siyasî parti temsilcilerinin katılması, iktidar aleyhine ve CHP lehine tezahürat yapılacağı endişesiyle yasaklandı.
- * **21 Eylül 1958** : Başbakan Menderes, CHP'nin parti olmadığını, İsmet İnönü'nün siyaseti bırakması gerektiğini, basının istediğini yazamayacağını söyledi.
- * **22 Eylül 1958** : İnönü, "Demokrasiye paydos demeye Demokrat Parti genel başkanının gücü yetmeyecektir" şeklinde cevap verdi.
- * **12 Ekim 1958** : Başbakan Adnan Menderes yurttaşlara muhalefetin kin ve husumet cephesine karşı bir " **Vatan Cephesi** "kurmaları çağrısında bulundu. *DP iktidarı ülkede demokratikleşmeyi sağlamak iddiasıyla gelmiş, ancak uygulamasıyla ülkede cepheleşmeyi arttırmış, kendi dışındaki siyasi güçleri tasfiye etmeye çalışmıştı. Bu uygulamalardan birisi de, vatandaşları ancak CHP'ye karşı olmakla vatansever kabul eden bu uygulamadır. O tarihten sonra ülkenin her yanında Vatan Cephesi örgütleri kurulmaya başlandı. Üyeler aslında DP'ye üye oluyorlar, fakat katıldıkları örgüte "Vatan Cephesi" deniyordu. Vatan Cephesi kuranların ve katılanların adları her gün radyoda tek tek okunuyordu. Rakipsiz tek yayın organı olan devlet radyosunda (çoğu uydurma olduğu iddia edilen) bu listelerin her gün ve dakikalarca okunması, vatandaşta sıkıntı ve tepkinin yanı sıra siyasal gerilimi de büsbütün artıran bir kampanyaydı. DP ve CHP'lilerin kahvehanelerini dahi ayırdıkları gözlenmeye başladı.*
- * **18 Ekim 1958** : Zile'yi ziyaret eden İnönü'nün karşılanmaması için ev ve işyerlerinden çıkmaları Kaymakam tarafından yasaklanmaya çalışılan halkla güvenlik güçleri arasında uzun süren çatışmalar yaşandı. Halka karşı tazyikli su, cop/dipçik, göz yaşartıcı bomba kullanıldı, havaya ateş açıldı.
- * **19 Ekim 1958** : Başbakan Menderes, Said-i Nursî'nin yaşadığı Emirdağ'da Nurcular tarafından hilafet ve saltanatı temsil eden iki tuğralı, yeşil bayrak açılarak karşılandı. Menderes'in Emirdağ'ı bu ziyaretini özel bir destek işareti olarak değerlendiren Said-i Nursî, bu olaydan sonra ülke içinde gezilere başladı. (Menderes Risale-i Nurların ilk kez serbestçe basılması için 1956'da talimat vermiş ve kağıt tahsisi yapmıştı).
- * **3 Kasım 1958** : CHP'nin yayın organı Ulus gazetesi 1 ay süre ile tekrar kapatıldı.
- * **30 Kasım 1958** : İnönü'nün damadı Metin Toker, Akis Dergisi'ndeki bir yazıdan dolayı ikinci kez bir yıl hapis cezasına çarptırıldı.
- (DP hükümeti Adalet Bakanı Esat Budakoğlu, TBMM'de bir soru üzerine, Demokrat Partinin ilk sekiz yıllık hükümet dönemi içerisinde 811 gazeteciye toplam 57 yıl hapis cezası verilmiş olduğunu açıkladı).

- * **21 Ocak 1959** : Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Ulus Gazetesi'ndeki bir yazısı nedeniyle kendisi ve yazı işleri müdürü Ülkü Arman birer yıl hapse mahkum oldu; gazete bir ay süreyle kapatıldı.
- * **22 Ocak 1959** : Demokrat İzmir Gazetesi yazı işleri müdürü Şeref Balçık'a 15 gün, gazetenin sahibi Adnan Düvenci'ye 1 yıl mahkûmiyet cezası verildi.
- * **26 Ocak 1959** : 17 gün hapis cezasına çarptırılmış olan Ankara Telgraf gazetesinin sahibi ve yazı işleri müdürü Fethi Giray cezaevi'ne girdi.
- * **17 Şubat 1959** : Başbakan Menderes'i Londra'ya götüren uçak, Gatwick Kasabası yakınlarında düştü. 14 kişinin öldüğü kazada Başbakan Adnan Menderes kurtuldu. (Olayın Türkiye'de duyulması üzerine, iktidar ile muhalefet arasındaki gerginlik bir anda yerini ılımlı bir ortama bıraktı. Ancak bu bahar havası fazla sürmedi).
- * **20 Şubat 1920** : Yurda dönen Menderes boğa ve develerin dahi kesildiği görkemli törenlerle karşılandı. Uçak kazasından kurtulmuş olması nedeniyle taraftarları arasında adeta evliya mertebesinde kabul edilen Menderes Eyüp Sultan'a gitti, yanında büyük bir kalabalıkla türbede dua etti, dağıtılmak üzere resimler çekti.
- * **2 Mart 1959** : Menderes'in müsteşarı (mason) Ahmet Salih Korur, Eyüp Sultan Cami'sinin avlusunda büyük bir iftar yemeği verdi. Korur'un imzasıyla davetlilere gönderilen iftar çağrıları, 2 Mart 1959 değil, 2 Ramazan 1378 tarihini taşıyordu.
- * **5 Mart 1959** : Türkiye ile ABD arasında ikili bir askeri bir antlaşma imzalandı. ABD'nin diğer Bağdat Paktı ülkeleriyle de imzaladığı bu ikili antlaşmaya göre, bu ülkelere doğrudan ya da dolaylı bir saldırı söz konusu olduğunda, ABD ülkenin isteği üzerine gerektiğinde silahlı kuvvetlere de başvurarak yardıma bulunacaktı. Bu maddede yer alan "dolaylı saldırı" kavramının, Irak'ta yaşanmış olan darbe benzeri bir tehditle karşılaşıldığında ABD'nin mevcut iktidarın yardımına koşacağı anlamına geldiği yorumu yapıldı. Çünkü NATO antlaşması çerçevesinde, ABD'nin bir "dış saldırı" konusunda zaten yardım taahhütü bulunmaktaydı.
- * **11 Mart 1959** : Vatan gazetesinden alıntılacağı bir yazıdan dolayı, Ulus gazetesi Yazı işleri müdürü Ülkü Arman 1 yıl 4 ay hapse, 4 000 lira ağır para cezasına mahkum edildi. Ayrıca Ulus gazetesi 1 ay süreyle kapatıldı.
- * **12 Mart 1959** : Haber gazetesinin sahibi ve yazı işleri müdürü Vedat Refioğlu'na usulsüz tekzip yayımlamaktan 12 gün hapis cezası verildi
- * **13 Mart 1959** : Amerikalı gazeteci Pulliam'ın Türkiye hakkında yazdığı bir yazıyı Ulus gazetesinde yayımladığı gerekçesiyle gazetenin yazı işleri müdürü Erman'a 16 ay hapis cezası verildi; Ulus bir ay kapatıldı.
- * **20 Mart 1959** : Akis Dergisi yazı işleri müdürü Yusuf Ademhan 12 ay hapis cezasına mahkum edildi. Dergi bir ay süreyle kapatıldı.
- * **23 Mart 1959** : Ankara'da yayınlanan Öncü gazetesi süresiz olarak kapatıldı.

- * **26 Mart 1959** : Akhisar'da çıkan İbret gazetesinin sahibi ve yazı işleri müdürü Mustafa Deral, yayım yoluyla hakaretten 10 ay hapis cezasına hüküm giydi.
- * **15 Nisan 1959** : Başbakan Menderes bindiği Giresun ve refakatindeki Gelibolu muhripleri ile İspanya'ya gitti. Bu, bir örneği daha önce ve daha sonra hiç görülmemiş pahalı bir görgüsüzlük örneği olarak tarihe geçti.
- * **25 Nisan 1959** : CHP'li Kemal Satır'ın yaptığı konuşmayı yayımladığı için Ulus gazetesi yazı işleri müdürü Beyhan Cenkçi 10 ay hapis cezasına mahkum edildi. Ulus gazetesi bir ay süreyle kapatıldı.
- * **29 Nisan 1959** : Tekzipleri usulüne uygun yayınlamadıkları için, Demokrat İzmir gazetesi yazı işleri müdürü Şeref Balçık 14 gün, İstanbul Havadis gazetesi yazı işleri müdürü Hamdi Tezkan 12 gün hapis cezası aldı.
- * **30 Nisan 1959** : İsmet İnönü'nün Uşak gezisinde olaylar çıktı. İnönü'nün Kurtuluş Savaşı'nda karargâh olarak kullandığı evi ziyaret etmesi, Uşak Valisi tarafından önlenmek istendi. Valinin bu yasadışı buyruğunu kabul etmeyen Emniyet Müdürü ve Jandarma Komutanı aynı gün görevden alındılar. Polis, halkı dağıtmak için göz yaşartıcı bomba kullandı. Akşam Uşak iline civardan DP'li partizanlar getirildi.
- * **1 Mayıs 1959** : Uşak'tan ayrılmak üzere tren istasyonuna gitmekte olan İnönü'nün arabası önü kesilerek durduruldu. İnönü arabadan inip, yaya olarak istasyona giderken arkasından başına taş atıldı, İnönü başından kan akarak trene ulaştı ve İzmir'e gitti. İzmir'de CHP'nin yapmak istediği toplantı engellendi. DP'li partizanlar, Demokrat İzmir Gazetesi'ni bastılar, matbaa makinelerini parçaladılar.
- * **2 Mayıs 1959** : İzmir'de CHP Genel Başkanı ve ana muhalefet lideri İsmet İnönü'yü karşılamaya gelenleri jandarma dağıttı; 10 kişi yaralandı; olaya yayım yasağı kondu. (Gençlere bu yayın yasağının pratik yansımalarını aktaralım. Muhalif gazeteler yayını yasaklanmış haberlerin yerleri gazetelerde boş bırakırlar, bu nedenle belirli yerleri boş / bembeyaz gazeteler çıkardı).
- * **4 Mayıs 1959** : CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün arabası İstanbul Topkapı'da Trafik Müdürü tarafından durduruldu. Çevrede organize olarak toplanmış ve içirilmiş zorbalar tarafından araba sarıldı. Bir binbaşının olaya müdahale edip askerlere emir vermesi sonucu İnönü son dakikada linç edilmekten kurtuldu. Olaya yayım yasağı kondu. Aynı gün Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri protesto amacıyla Meclis oturumuna katılmadılar.
- * **11 Mayıs 1959** : Bursa'da yayımlanan Yeni Ant gazetesinden Derviş Sami Taşman ve Fethi Taşman da 1 yıl 1 ay hapis cezasına çarptırıldılar.
- * **20 Mayıs 1959** : Vatan gazetesi yazarlarından Sadun Tanju, saldırıya uğradı
- * **27 Mayıs 1959** : Ankara'da yayımlanan Zafer ve Yenigün gazeteleri ve Ulus gazetesi 1 ay süreyle kapatıldı. Ulus gazetesi yazı işleri müdürü Ülkü Arman, Bülent Ecevit'in bir yazısı nedeniyle 10 ay hapis cezası aldı.
- * **3 Haziran 1959** : Polis Zonguldak Maden İşçileri Kongresini dağıttı.

- * **3 Haziran 1959** : İzmir Demokrat gazetesi 1 ay kapatıldı. Gazeteci Adnan Düvenci ve Şeref Bakşık 16'şar ay hapis cezasına çarptırıldılar.
- * **24 Haziran 1959** : DoĒan AvcioĒlu'nun İran Şahı Rıza Pehlevi'ye ilişkin yazısı nedeniyle Akis dergisi hakkında dava açıldı.
- * **8 Temmuz 1959** : Ulus gazetesinden Oktay Verel ve yazı işleri müdürü Beyhan Cenkçi birer buçuk yıl hapis cezasına çarptırıldı. Ulus gazetesi bir ay süreyle kapatıldı.
- * **13 Temmuz 1959** : Trabzon'da bir Amerikan  ss  kuruldu.
- * **29 Temmuz 1959** : İstanbul'da 3, Nazilli'de 1 gazeteci hapse mahkum edildi.
- * **31 Temmuz 1959** : Türkiye (sonradan AB'ye dönüşecek olan) Avrupa Ekonomik TopluluĒu'na (AET)  yelik için resmen başvurdu.
- * **19 Eylül 1959** : İncelemelerde bulunmak için  anakkaleye gelen CHP milletvekilleri İbrahim Saffet Omay ve Daniř Yurdakul'u taşıyan geminin limana yanaşması DP'liler tarafından engellendi ve İmroz'da indirildiler. Gece bir motorla gizlice İmroz'dan Çanakkale'ye geçen iki milletvekilinin gerek Geyikli'ye gelişlerinde gerekse döndükleri zaman İstanbul rıhtımında karşılanışlarında DP'li grupların saldırıları çatışma yarattı..
- * **7 Kasım 1959** : CMP lideri Osman Bölükbaşı 10 ay hapse mahkum oldu.
- * **16 Aralık 1959** : Vatan Gazetesi 1 ay süre ile kapatıldı.

1960

(1960 yılının 23 Ekim günü yapılacak olan nüfus sayımı ile cumhuriyet dönemimizde okur-yazar oranının yalnızca Demokrat Parti iktidarının 1995-60 döneminde gerilediĒi, 1955'te % 41 iken 1960'da % 39,5 e d řt Ē  görülecektir).

- * **1 Ocak 1960** : Lüks otomobiliyle bir süredir yurt gezilerini sürdürmekte olan Said-i Nursi İstanbul'a geldi.
- * **5 Ocak 1960** : Mersin'e gitmekte olan Menderes'in önüne Tarsus'ta elinde kasap bı aĒı olan Ali Bayat adlı bir şahıs çıktı ve bacaklarının arasına sıkıştırmış olduĒu beş yaşındaki  ocuĒu göstererek "uçak kazasından kurtulduĒunuz için oĒlumu size kurban edeceĒim" dedi, son anda engellendi.
- * **5 Ocak 1960** : Kim dergisi sorumlu yazı işleri müdürü Şahap BalcıoĒlu Amerikalı gazeteci Eugene Pulliam'ın Türkiye hakkında yazdıĒı yazıyı yayımlamak suçundan yediĒi16 aylık cezasını çekmek üzere cezaevine girdi.
- * **Ocak 1960** : Said-i Nursi'nin doĒu illeri valilerine yazdıĒı bir mektup CHP'liler tarafından ele geçirilince basında yer aldı. Said-i K rd  mektupta şunları söylemekteydi : " Şark bölgesinde kom nistliĒi 60 bin Nursi sayesinde  nlemekteyim.

Bu 60 bin talebenin içinde bir iki ahlaksız da çıkabilir. Bunları kitemize mal etmek doğru değildir. Bu yüzden bölgenizde risale-i Nurlar toplattırılmamalıdır. Nasıl ki Arapça ezan okutturduk ve bu sayede Müslümanları Demokrat Parti cephesinde topladığımız malumunuzdur. Şimdi de dağıttığımız bu Risale-i Nurlarla komünizmle ve masonlukla savaşıcağız. Müslüman Demokratların göstereceği yardıma güveniyorum. Bundan ötürü birkaç defa Ankara'ya gittim, Müslüman vekillerle görüştüm.. Bilhassa başvekil sayın Adnan Bey ve (Milli Eğitim Vekili)Tevfik ileri ve sayın (İçişleri Vekili) Namık Gedik'ten bu neticeyi tayin ettim.... Saidi Nursî “

* **25 Şubat 1960** : (Mehmet Barlas'ın babası) CHP'li Cemil Sait Barlas, 10 ay hapse mahkum oldu.

* **26 Şubat 1960** : Hükümet, İnönü'nün diğer birkaç milletvekili ile birlikte siyasî faaliyetleri nedeniyle dokunulmazlığının kaldırılmasını istedi.

* **7 Mart 1960** : Gazeteci Ahmet Emin Yalman, 15 ay 16 günlük mahkumiyetini çekmek üzere cezaevine girdi.

* **2 Nisan 1960** : Partisinin il kongresine gitmekte olan CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün bulunduğu tren, Kayseri'ye 32 km kala valinin emriyle askerî birlikler tarafından önü kesilerek durduruldu. Saatlerce süren bir sinir mücadelesini kazanan İnönü, Kayseri'de büyük bir kalabalık tarafından karşılandı.

* **3 Nisan 1960** : Ankara'ya dönüş yolunda Yeşilhisar'a uğramak isteyen İnönü'nün otomobili İncesu köprüsü üzerinde askeri kamyonlar ve askerlerin oluşturduğu barikatlarla kesildi. Saatler süren tartışmalardan sonra İnönü barikatları yürüyerek yardı ve geçti.

* **5 Nisan 1960** : CHP Meclis Grubu, yayınladığı bildiriyle, son olaylar üzerinde durarak, yurdun selameti bakımından seçimlerin bir an önce yapılmasını istedi.

* **7 Nisan 1960** : Başbakan Menderes Parti Grubunda konuştu: "Memleket bugün kabili idare olmaktan çıkmıştır. İşler çoktan laçka olmuştur. Adliye işlemez hale gelmiş, idare aciz düşmüştür..."

* **7 Nisan 1960** : CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün Kayseri gezisinde karşılaştığı engellemeler ve bunlara alet edilmeleri nedeniyle bazı subaylar ordudan istifa etti. İstifa eden subaylar tutuklanarak cezaevine konuldular.

* **12 Nisan 1960** : DP Grubu yayımladığı bildiri ile CHP'yi "silahlı ve tertipli ayaklanmalar hazırlamakla", bir kısım basını da bunu yalan ve çarpıtılmış haberlerle desteklemekle suçladı ve üç ayda işini bitirecek bir Tahkikat (Soruşturma) Komisyonunun kurulması yönünde kararın alındığını açıklıyordu.

* **18 Nisan 1960** : DP Bursa Milletvekili Mazlum Kayalar ve Denizli Milletvekili Baha Akşit'in, 'CHP'nin yıkıcı, gayri meşru ve kanun dışı faaliyetlerinin memleket sathında cereyan tarzı ve bunların mahiyetlerinin nelerden ibaret olduğunu tahkik, tespit ve memleketin her tarafında yagın bir halde görülen kanun dışı siyasi faaliyetlerin muhtelif sebeplerine intikal etmek,

matbuat meseleleriyle adli ve idari mevzuatın ne suretle tatbik edilmekte olduğunu tetkik eylemek üzere Meclis tahkikatı açılmasını isteyen önermeleri' kabul edildi.

Önermenin görüşülmesi esnasında Mecliste sert tartışmalar yaşandı. İnönü: " Biz demokratik rejimi kurduk. Bu demokratik rejimi, istikametinden ayırıp baskı rejimi haline getirmek tehlikeli bir şeydir. Bu yolda devam ederseniz, ben de sizi kurtaramam..." dedi.

*** 27 Nisan 1960** : Meclis bünyesinde kurulan 15 üyeli Tahkikat Komisyonuna ek yetkiler veren kanun, uzun ve çetin tartışmalardan sonra kabul edildi. 12 CHP Milletvekili 3-6 , İnönü ise 12 oturum Meclis'ten çıkarılma cezası aldı. İnönü'nün konuşmasının tutanaklardan silinmesi kararı alındı. Oturumdan çıkarılma cezası alan CHP milletvekilleri direnince genel kurul salonundan polis zoruyla çıkarıldılar. Komisyonun ilk icraatı, ülkedeki tüm siyasal etkinliklerin ve Meclis görüşmelerinin yayınlanmasını yasaklamak oldu.

Kurulan komisyon; sivil ve askerî savcılarla yargıçların tüm yetkilerine sahip olacak, istediği ev ve kuruluşa basabilecek, öngördüğü evrak, belge ve eşyalara el koyabilecek, gazeteleri toplatabilecek ve matbaalarıyla birlikte kapatabilecekti. Komisyon kararlarına karşı gelmenin veya savaştıranın cezası üç yıla kadar hapis olacaktı.

DP'nin yargı yetkisini özel bir heyete veren bu kararı açık bir anayasa ihlaliydi ve iktidardan düşüp yargılandıklarında sorumlu tutuldukları en ağır suçu oluşturdu.

*** 28 Nisan 1960** : TBMM görüşmelerini haber yapmaya kalkışan tüm gazeteler toplatıldı.

*** 28 Nisan 1960** : İstanbul Üniversitesi öğrencileri, üniversite merkez binasında hükümet aleyhine gösteri yaptı. Güvenlik güçleri, gösterilere müdahale etti. Güvenlik güçlerinin üniversiteden ayrılmasını isteyen rektör Sıddık Sami Onar , tartaklanarak Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü. Polis çaresiz kaldı, ordu birlikleri çağrıldı. Gösterilerde, Orman Fakültesi öğrencisi Turan Emeksiz polis ateşi sonucu vurularak öldü, 40 kişi yaralandı. Üniversiteden çıkıp Sirkeci'ye kadar ilerleyen gençlerin karşı tarafa geçmemesi için köprüler açılarak geçiş kesildi. Ankara ve İstanbul'da sıkıyönetim ilan edildi.

*** 29 Nisan 1960** : Ankara'da Siyasal Bilgiler ile Hukuk Fakültesi öğrencileri de eyleme geçtiler. İstanbul'daki eylemler de sürdü. Ankara ve İstanbul üniversiteleri 1 ay süreyle kapatıldı.

*** 30 Nisan 1960** : Gençlerin protesto eylemleri sırasında tank üzerinden düşen Nedim Özpulat adlı genç öldü. İstanbul'da bir gün sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Ali Ulvi'nin karikatürü nedeniyle Cumhuriyet gazetesi 10 gün süreyle kapatıldı.

*** 2 Mayıs 1960** : NATO Bakanlar Konseyi İstanbul'da toplandı. Protesto gösterileri yapıldı.

*** 3 Mayıs 1960** : Emekli olmak üzere izne ayrılan Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Cemal Gürsel, yazılı olarak hükümeti uyarmak istedi. Bu mektup ihtilalden sonra açıklanmıştır. (Mektup EK – 4'te yer almaktadır).

* **4 Mayıs 1960** : Yeni Sabah gazetesi 10 gün süreyle kapatıldı. Demokrat İzmir gazetesinden 16 kişi mahkum oldu.

* **5 Mayıs 1950** : Demokrat Partililer hükümete destek için Ankara Kızılay'da bir gösteri düzenlemeye karar verdiler. İktidara karşı gençler de aynı gün, aynı saat, aynı yerde gösteri yaptılar. (Gençlerin bu eylemi yapabilmek için “fısıltı gazetesi” denilen yöntemle haberleşmede kullandıkları **555 K**, yani “beşinci ayın beşinde, saat beşte, Kızılay’da” parolası siyasî tarihe geçmiştir). Dolayısıyla DP’nin gösteri planı geri tepmiş oldu ve Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve başbakan Adnan Menderes alanda protestolarla karşılandı.

* **6 Mayıs 1950** : 555K gösterilerinin fotoğraflarını ve haberini yayımladığı gerekçesiyle Zafer gazetesi 1 hafta kapatıldı.

* **6 Mayıs 1950** : Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Cemal Gürsel görevinden izinli olarak ayrıldı.

* **9 Mayıs 1960** : Hür Adam gazetesi 10 hafta kapatıldı

* **16 Mayıs 1960** : Milli Eğitim Bakanlığı 19 Mayıs gösterilerini yasakladığını açıkladı.

* **18 Mayıs 1960** : Akşam gazetesi 20 gün süreyle kapatıldı.

* **21 Mayıs 1960** : Harp Okulu öğrencileri Ankara'da, hükümet aleyhinde sessiz bir yürüyüş yaptılar. Önlem olarak Harp Okulu öğrencileri tatile gönderildiler.

* **22 Mayıs 1960** : Haberleşmeye sansür koyan Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, beş kişinin bir araya gelerek dolaşmasını yasakladı.

* **25 Mayıs 1960** : Meclis, 20 Haziran 1960 tarihine kadar tatil edildi. Bugünkü birleşimdeki konuşmaların yayınlanması yasaklandı.

* **27 Mayıs 1960** : **27 MAYIS İHTİLALİ...** Türk Silahlı Kuvvetleri idareyi ele aldı. Meclis feshedildi. Yeni anayasa ve demokratik müesseselerin kurulması hazırlığına başlandı.

* **28 Mayıs 1960** : Cumhurbaşkanı Celal Bayar istifa etti. Tarafsız kişilerden (3 asker, 14 sivil) oluşan bir hükümet kurulduğu duyuruldu.

* **29 Mayıs 1960** : DP İçişleri Bakanı Dr. Namık Gedik, tutuklu bulunduğu Harp Okulu'nda pencereden atlayarak intihar etti. Gözaltına alınmış olan 150 kişi Yassıada'ya getirildi.

EK – 1 : DP'NİN VE 27 MAYIS'IN ÖZET BİR DEĞERLENDİRMESİ

DP'nin belleklerde kalmış olan güçlü ve başarılı yönü ekonomik kalkınmada büyük bir canlılık ve heyecan yaratabilmesiydi. Bu yönden kusuru ise, kalkınmayı plansız yapması ve Maliye'yi iflasa sürüklemesi oldu. 27 Mayıs darbesine yol açan etkenlerden biri de herhalde budur. DP'nin öbür olumsuzluklarından bazılarını da şöyle belirtmek gerekir :

- Çoğulculuğu, yani azınlığın / muhalefetin haklarını kabul etmeyen, muhalefeti vatan hainliği ile eşdeğer gören, sonuçta da zulme varan baskılara dayalı ilkel bir demokrasi anlayışı,
- Anadolu aydınlanmasında büyük önemi olan Halkevleri ve Halkodaları ile Köy Enstitülerinin kapatılmasında göze çarpan bir kültür yıkıcılığı ve eğitim düşmanlığı;
- CHP'nin din konusunda vermeye başlamış olduğu ödünlerin ivme kazandırılarak çok ileriye götürülmesi, din istismarının önemli bir politik silah haline getirilmesi, günümüzde sıkıntısı çok çekilen sapık tarikat örgütlenmelerinin önünün açılıp güçlendirilmesi,
- Atatürkçü dış politikanın tümüyle terk edilmesi, özellikle ABD'nin telkin ve kotarması sonucu bazı paktlara girilmesi, ulusal kurtuluş savaşı veren Kuzey Afrika ülkeleri (Tunus, Fas, Cezayir) ne karşı sömürgeci devletlerin desteklenmesi, Süveyş Kanalı'nı millileştiren Nasır'a karşı İngiltere'nin yanında yer alınması, özetle Batı'nın dümen suyuna girilmesi.
- Yabancı Sermaye'nin özendirilmesi için, kapitülasyon koşullarına benzeyen, "Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu" ve "Petrol Kanunu" çıkarılması,
- (Cumhuriyetin ilk 27 yılının iki katından daha fazlasını on yıla sığdıracak şekilde) yoğun bir biçimde dış borç alınması, popülist politikalar sonucunda ekonominin sarsılması, 50'li yılların ortasından itibaren piyasada mal ve hammadde sıkıntısı çekilmesi, karaborsa yaşanması, sonuçta maliyenin iflası ve nihayet 1958 yılında dış borçlar ödenemez duruma geldiği için Cumhuriyet tarihinin en yüksek oranlı devalüasyonunun yapılması,
- Anayasa dilini değiştirme girişiminde olduğu gibi dil devrimi düşmanlığı, "tevhid-i tedrisat" ilkesinden uzaklaşılması,
- İnönü'nün canına kastetmek, 6/7 Eylül olaylarını düzenlemek gibi olaylarda somutlaşan hukuk dışı bir anlayış;
- ABD ile yapılan çok sayıda -kimisi sözlü olan- ikili anlaşma ile ABD'ye çok geniş bir hareket alanı sağlanması, bağımsızlık konusunda hiç de titiz bir tavır sergilenmemesi.

27 Mayıs hareketi darbedir, ama aynı zamanda devrimdir. Türkiye'de Atatürk ve İnönü'nün kurmuş oldukları demokrasi temellerini genişletip pekiştirmiştir. Sosyal devlet anlayışını, toplu sözleşme ve grev hakkını, çoğulcu anlayışı, Anayasa Mahkemesi, Yüksek Hâkimler Kurulu, Devlet Planlama Teşkilatı, (özerk) Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Cumhuriyet Senatosu gibi kurumları getirdi.

(Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Millî Prodüktivite Merkezi de bu dönemin ürünü sayılabilir.) Anayasa Mahkemesi yasama organında, çoğunluğun keyfine göre uluorta yapılmış yasalara, yapılsa bile uygulanmasına büyük bir engel getirmiştir. Yüksek Hâkimler Kurulu yargının bağımsızlığını güvenceye bağlamıştır. Özerk TRT, radyo ve televizyonun iktidarın borazanı olarak kullanılmasına son vermiştir. Devlet Planlama Teşkilatı keyfî yatırımları önleyemese de (Özal dönemine kadar) frenleyebilecek bir kurumdu. Zaman içinde Cumhuriyet Senatosunun yasama işlevini çok yavaşlattığı, üçte bir Senato yenileme seçimlerinin ülkeyi sürekli seçim havasında tuttuğu için belki o denli iyi bir buluş olmadığı kanısı yayılmıştır. Anayasaya girmediyse de, belki de çoğulculuğun simgesi sayılabilecek nisbî temsil usulünü de 27 Mayıs getirmiştir ve o dönemden bugüne, hep yürürlükte kalmıştır. Karşı-devrimci 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 darbeleri, 27 Mayıs getirdiği kurum ve anlayışları kısıtlamışlar, sulandırmışlar, fakat (Cumhuriyet Senatosu dışında) ortadan kaldıramamışlardır. Yıkım, devam ettirilmektedir.

EK – 2 : HALKEVLERİ :

Kapatılana dek geçen yirmi yıl içinde, 478 Halkevi ve 4322 Halkodası açılmış; bu örgütlerle, Anadolu'nun en uzak yörelerine ve en küçük birimlerine ulaşarak, büyük bir aydınlanma atılımı gerçekleştirilmişti. Halkevleri, daha Atatürk'ün ölümüne dek geçen ilk sekiz yıl içinde dahi 23 750 konferans, 12 350 temsil, 9 050 konser, 7 850 film gösterisi ve 970 sergi gerçekleştirmişti. Aynı dönem içinde 2.557.853 yurttaş Halkevleri kütüphanelerinden yararlanmış, 48 bin yurttaş çeşitli kurslara katılmış, 50 dergi yayımlanmıştı.

EK – 3 : KÖY ENSTİTÜLERİ :

Atatürk'ün başlattığı Anadolu aydınlanması, etkili olduğu kısa süre içinde, ulusal bilinçle donanmış aydın yetiştirmede yeterli olmasa da önemli kazanımlar elde etmişti. 1945 yılına gelindiğinde yalnızca 4 yıllık köy enstitüleri döneminde; 1726 ilkokul açılmış; 2757 öğretmen, 604 eğitmen, 163 gezici başöğretmen, 265 gezici sağlık memuru yetişmişti. Köy enstitüleri, kendi olanaklarıyla; 37 kamyon almış, 6 enstitüde elektrik üretmiş, köylerde 741 ışık, 993 öğretmen evi, 406 bölge okulu, 100 km yol ve 700 ayrı türde bina yapmıştı. Köy enstitüsünü bitiren öğretmenler, Atatürk'ün amaçladığı gibi, görevle gittikleri köylere aydınlığı ve uygarlığı götüren ulusçu aydınlar haline gelmişlerdi.

Köy Enstitülerini kapatma sürecini ilk başlatan CHP olmuştur. DP tarafından daha hızlı bir biçimde içleri boşaltılmış ve nihayet kapılarına kilit vurulmuştur.

Kapatıldıklarında, o güne kadar yetiştirmiş oldukları insan sayısı, 16 bin 400 öğretmen, 7 bin 300 sağlık memuru, 8 bin 756 eğitmendi.

EK – 4 : KARA KUVVETLİ KOMUTANI ORGENERAL CEMAL GÜRSEL'İN DP HÜKÜMETİNİ UYARMAK ÜZERE MİLLİ MÜDAFA VEKİLİNE YAZDIĞI MEKTUP

"Aziz Vekilim,

Dün geceki konuşmalarımızın ışığı altında, zatı alinizi memleketin huzur ve istikrarı için alınması lazım gelen tedbir ve kararlar hakkındaki görüşlerimi arzitmeyi milli ve vatani bir vazife bilirim.

Sayın Başbakanın açıklamalarını dinledim ve okudum. Bunlarda, benim düşüncelerimin kabulüne müsait bir zemin henüz mevcut olmadığı aşikar olarak belli ise de, yine de düşüncelerimin sizlere iblağının zaruretine inanıyorum.

Muhterem Vekilim,

Şu hakikati kabul etmek lazımdır ki, Kayseri hadiseleriyle başlayıp son karar ve feci olaylara kadar devam eden vak'alar vatandaş ruhunda derin teessür ve Hükümete karşı telafisi güç hoşnutsuzluklar yaratmıştır. Hele, Ordunun, talebelere karşı akılsızca kullanılması için vahametini artırmış, Ordu mensuplarında huzursuzluk ve güvensizlik hisleri belirmiş, korkulan şey olmuş, Ordu politikaya karıştırılmıştır.

Sayın Vekilim,

Bu ahval küçümsenecek, cebir ve şiddetle geçirilecek şeylerden değildir. Memleket, Hükümet ve Partinizin düştüğü bu müşkül vaziyeti kurtarmak için sükunetli, fakat ciddi ve cezri tedbirler almak lazımdır. Bu tedbirler şunlar olmalıdır:

1-Cumhurbaşkanı istifa etmelidir. Çünkü bütün fenalıkların bu zattan geldiği hakkında memlekette umumi bir kanaat vardır.

2-Kabinede iyi kabul edilmeyen ve suihalleri bütün memlekette yayılmış bulunan zevat çıkartılmalı, yeni Kabine mutlak dürüst, makul, zorcu değil, adalet ve şefkat hissi taşıyan zevattan kurulmalıdır.

3-İstanbul, Ankara Valileri, Emniyet Müdürleri süratle değiştirilmelidir.

4-Ankara Örfi İdare Kumandanı derhal değiştirilmelidir.

5-Son çıkarılan ve tahkikat komisyonları ihdas eden kanun kaldırılmalıdır.

6-Mevkuf gazeteciler af kanunu ile kısa zamanda tahliye edilmelidir.

7-Son hadiselerde tevkif edilen talebeler serbest bırakılmalı, ilim müesseseleri yeniden faaliyete geçmelidir.

8-Şimdiye kadar çıkarılan bütün anti-demokratik kanunlar tedricen kaldırılmalıdır.

9-Vatandaşın hürriyet ve eşit muamele hakkına mutlak surette riayet edilmelidir.

10-Ordunun meseleleri süratle halledilmelidir.

11-Din istismarcılığından vazgeçilmelidir.

12-Suiistimaller oluyor mu, bilmiyorum, fakat olduğu hakkında umumi bir kanaat mevcuttur ve milletin hükümete itimatsızlığına sebep olmaktadır. Bu gibi kötülüklerin süratle bertaraf edilmesi lazımdır.

13-Müstesna zamanlar ve günler haricinde Hükümet büyüklerinin memleket gezilerinde suni büyük vatandaş toplulukları ile karşılanmaları usulü terk edilmelidir.

Muhterem Vekilim,

Bu yazdıklarım asla bir parti ve politika mülahaza ve tesiriyle yazılmamıştır. Memleketin durumunun bu tedbirlerin alınmasını zaruri kıldığına inandığım için arz edilmiştir.

Sizlerin vatanperverlik ve vicdanlarınıza hitap ediyorum. İyi düşününüz. İyi yapınız. Memlekette çok şeyler yaptığınız muhakkaktır. Fakat, bu asla kafi değildir. Bu yapılan işleri müstemleke idarecileri de yapar, yapıyor ve yapmıştır. Asıl mühim olan toplumun ruhunda yaşama zevk ve azminin geliştirilmesi hak ve hürriyet aşkının kökleştirilmesi ve vatandaş idrakinin yüksek ve necip hislerle donatılmasıdır. Olaylar bu yolda olmadığınızı göstermektedir. Talebelerin hürriyet duygusu ile yaptıkları masumane tezahürata karşı, kıtalar sevk edilmesi ve onların desteği ile emniyet kuvvetlerinin ilim yuvalarının içine kadar girerek talebeleri, profesörleri ile beraber coplarla ve kurşunlarla tedip etmesi, dünyada görülmemiş feci bir şeydir. Bu hengamede kız talebelerin yürekler parçalayan çığlıklarının analar, babalar ve halk ruhunda onulmaz yaralar açacağını ve açtığını anlamamak memleketin huzuru bakımından büyük bir hata ve hazin bir gaflet olduğuna kaniim.

Bizim gençlerimizde hak, adalet ve hürriyet duygularının gelişmesinden ve kemalinden memnun olmamız lazım gelmez mi? İstikbali, hissiz, duygusuz, müstemleke ruhlu, yalnız maddeci bedbaht insanlara mı bırakmak istiyoruz?

Sayın Vekilim,

Maruzatım muhakkak ki çok mühim ve hatta çok cüretkâranedir. Fakat memleket için, Milletin selameti için, Hükümet ve hatta Partinizin kurtarılması için dikkate alınması lazımdır ve hatta çok lazımdır.

Saygılarımla."